

Voluntariat

Participació i equip humà

Centre de Recursos
per a les Associacions Juvenils
de Barcelona

Abril 2017

Fitxa temàtica 10

“El voluntariat consisteix en la implicació i realització de tasques de manera altruista i no remunerada econòmicament. L'objectiu és treballar per la transformació social amb un cert grau de compromís.”

1. Què vol dir fer voluntariat?

Des del Centre de Recursos per a les Associacions Juvenils de Barcelona, volem destacar la importància del voluntariat i el fet que a través d'ell podem aprofundir en la implicació de la societat en la seva transformació.

Presentem aquest document per tal de poder donar eines a persones i entitats perquè aprofundeixin en l'àmbit del voluntariat.

El voluntariat consisteix en la **implicació i realització de tasques de manera altruista i no remunerada econòmicament.**

Aquesta implicació va lligada a un compromís al que tota persona voluntària s'até en tant que participant d'un projecte específic. Aquest lligam entre voluntari i entitat és imprescindible cara al desenvolupament dels objectius tant de l'entitat com del propi voluntari.

Al cap i a la fi, l'objectiu del voluntariat és **treballar per la transformació social**, i això necessita, precisament, un cert grau de compromís.

Tot i així, sí que és cert que el voluntariat no pot esdevenir només un espai en el que una persona doni el seu temps i energia sense rebre res a canvi. La diferència rau en la raó d'aquest **intercanvi**: el retorn que la persona voluntària rep no és econòmic, sinó emocional, vivencial i de creixement personal.

En aquest sentit, creiem que s'ha de potenciar i apostar de forma clara per les associacions que treballen des de la base, esdevenint veritables espais de participació i transformació social on els voluntaris i voluntàries prenen decisions sobre els projectes i les activitats que duen a terme.

D'altra banda, cal tenir present que en cap cas la promoció d'una oferta de voluntariat ha de cobrir llocs de treball remunerat, ja que, entre d'altres coses, aquest fet suposaria una precarització de la situació laboral actual.

Perquè... què no és el voluntariat?

- El voluntariat no és mà d'obra barata.
- No consisteix en substituir la feina d'una persona professional remunerada.
- No és una via ràpida per accedir a un lloc de treball remunerat.
- No és un grup de teràpia o d'ajuda mútua.
- No té una finalitat assistencialista, sinó d'apoderament personal i social.

2. Aspectes imprescindibles del voluntariat

• **Cohesió:** El voluntariat, i l'associacionisme en general són un dels garants de la cohesió social i són el punt de trobada de perspectives, tradicions, cultures i formes de treballar diferents. Entendre això, és cabdal a l'hora d'encarar les nostres tasques com a associacions i persones voluntàries.

Per treballar la cohesió, també, és important que les persones que participen de forma voluntària siguin conscients del retorn que obtenen de la seva implicació. L'experiència del voluntariat ha de suposar una activitat enriquidora i formativa, de la qual se'n poden despendre un munt de valors associats: noves amistats i coneixences, aficions, adquisició de recursos i habilitats, valors... en definitiva, un espai de creixement personal.

És doncs un aprenentatge que vivim de forma continuada: si una persona voluntària no es sent satisfeta internament

amb el voluntariat que duu a terme, és que potser no és el seu espai concret o les tasques més adequades.

• **Compromís:** Aquesta participació voluntària i associativa, com dèiem, necessita un compromís. Comprometre's amb el teixit associatiu del nostre entorn implica una presa de consciència que sovint va més enllà de les hores concretes que dediquem un dia o altra a la setmana.

Per això és important ser conscient del grau d'implicació que un voluntari pot adquirir. De quantes hores a la setmana disposem i quins intervals de temps ens distribuïm. Així, si estem cercant una entitat per fer voluntariat caldrà fer una recerca exhaustiva per tal de trobar l'espai en què volem comprometre'ns i si aquest compromís és puntual o bé té una certa continuïtat.

Sovint és important comprometre's amb el projecte d'una entitat per un període de temps fixat, sempre parlat i acordat amb l'associació i tenint en compte els interessos i la disponibilitat de la persona voluntària.

• **Participació:** Participar i comprometre's en el nostre entorn significa per tant, participar activament en la societat. Com a voluntaris i com a associacions hem de denotar que ocupem aquest espai en la societat i fer visible que la participació té múltiples manifestacions, un ventall amplíssim de formes d'expressar-se i dur-se a terme.

Així doncs, els i les voluntàries han de ser membres actives de la comunitat i, en aquest cas, de l'associació, col·lectiu o entitat amb la qual es vinculen. S'ha de potenciar una participació activa que ajudi a construir la societat des d'uns fonaments de solidaritat, compromís social i corresponsabilitat.

• **Transformació Social:** Com venim dient, doncs, el voluntariat és una forma de participació per la transformació social. És per tant una eina d'apoderament i incidència social. A vegades, a més, els projectes d'algunes associacions, fundacions i col·lectius de base voluntària tendeixen a treballar en aspectes en els què sovint les institucions no hi arriben, generalment posant l'èmfasi en àmbits concrets.

3. Àmbits del voluntariat

Si ens plantejem participar a través del voluntariat cal tenir present que hi ha moltes entitats que estaran interessades en tenir persones voluntàries; per això és important saber a quines portes ens pot interessar trucar i alhora tenir clar què podem oferir.

• **Temàtica o àrees d'actuació:** És necessari considerar quins són els nostres interessos i, igualment, s'ha de tenir en compte que les entitats necessiten gent amb un

perfil determinat i per tant cal tenir clar què podem oferir nosaltres (els nostres coneixements, la nostra experiència associativa, social, laboral, el nostre temps...).

A grans trets podem classificar el voluntariat i l'associacionisme en els següents àmbits: Àmbit social i comunitari; Àmbit de salut; Àmbit polític, sindical o estudiantil; Justícia Social, Foment de la pau i Cooperació; Voluntariat Internacional; Medi ambient i animalistes; Feminismes i drets de les dones; Drets i llibertats LGTBI+; Àmbit cultural; Associacionisme educatiu; Joventut; adolescència i Infància; Gent Gran.

• **Localització i territori:** L'altra cosa a tenir present és quina serà la ubicació on es realitzarà el voluntariat. D'una banda és important que si adquirim un compromís continuat el lloc on ens impliquem sigui fàcilment accessible per a nosaltres. Però a més, des del CRAJ apostem també per una implicació arrelada al territori: és interessant implicar-se en entitats i projectes que actuen dins el nostre entorn proper (barri, vila, poble...), per això és recomanable que quan cerquem el nostre espai on ser voluntaris aquesta cerca s'emmarqui en un entorn proper.

4. Drets i deures del voluntariat: legislació actual

Durant molts anys l'associacionisme i el voluntariat han crescut de forma extraordinària a Catalunya i fins ara mai havia existit cap legislació al respecte exceptuant la **carta del voluntariat** del 29 de maig del 1998.

L'any 2015, però, el Parlament de Catalunya va aprovar la **Llei 25/2015 del Voluntariat i Foment de l'Associacionisme**. Aquest text defineix les persones voluntàries, i estableix els seus drets i deures així com els de les entitats i els de les persones destinatàries de l'acció voluntària. Així doncs, aquesta llei fixa una sèrie de termes i obligacions que cal conèixer:

• **Entitat de voluntariat:** Aquelles entitats privades sense ànim de lucre que aconsegueixen activitats d'interès general, que a decidit que la participació voluntària dels ciutadans és un valor imprescindible per a la seva missió i que ha elaborat un programa de voluntariat.

• **Programa de voluntariat:** El programa de voluntariat és un document formal aprovat per l'òrgan de govern d'una entitat, que recull de forma sistematitzada la voluntat de l'entitat d'organitzar una o més activitats que precisaran la participació de voluntaris de forma habitual o esporàdica.

• **Full de compromís:** La incorporació de persones voluntàries als programes de voluntariat s'ha de formalitzar per escrit, per mitja d'aquest full que ha de contenir el caràcter voluntari i altruista de la relació i les funcions i les

tasques acordades, el compromís de rescabament de les despeses assumides pel voluntari, la formació fixada com a necessària per l'entitat i l'existència d'una assegurança per al voluntari.

• **Entitats afectades:** Com es desprèn de les definicions anteriors, les entitats de base associativa, és a dir, aquelles en què totes les persones membres en són sòcies poden decidir lliurement quedar al marge de la llei, o bé aquelles que no tinguin un programa de voluntariat. Per tant, les entitats a qui ha d'afectar la llei específicament són aquelles que combinen persones sòcies i voluntàries no sòcies.

De la mateixa manera la llei també exclou del seu àmbit d'aplicació aquelles activitats voluntàries absolutament puntuals fruit de crides concretes en determinat moment: per exemple, la crida d'una jornada de recollida del banc dels aliments o altres esdeveniments similars.

• **Drets i deures:** El full de compromís ja explica alguns deures que té l'entitat vers la persona sòcia, la llei llista una quarantena d'obligacions tant per entitats com per les persones voluntàries que van des de la confidencialitat de les dades de les voluntàries fins al dret a un pla de formació, a obtenir certificats, a tenir una assegurança, poder participar activament de la presa de decisions de les entitats, etc.

5. Recursos per a entitats i persones voluntàries

Cada vegada són més les persones interessades en fer voluntariat. Aquest fet ha propiciat la creació de tota una sèrie de recursos d'utilitat de diferents tipologies.

5.1. Formacions de voluntariat

Hi ha diversos espais en què es fan formacions per a voluntàries o persones que gestionen voluntàries. Algunes d'elles les podeu trobar a la **Fitxa Temàtica d'Escoles de Formació en el Lleure**.

També podeu trobar formacions per a associacions amb voluntàries al nostre **Taulell de recursos**.

D'altra banda, dins del **Pla de Formació de l'Associacionisme i el Voluntariat de Catalunya** es proposen una sèrie de cursos per a les associacions pel voluntariat.

Altres entitats o escoles que fan formació de voluntariat:

• **Amics de la gent gran:** <http://www.amicsdelagentgran.org/>

• **AFANOC:** <http://www.afanoc.org/>

• **CAE, Formació i serveis socioculturals:** <http://www.cae.cat/>

• **Escola de Formació de Voluntaris de la Federació Catalana de Voluntariat Social:** <http://www.voluntaris.cat/>

• **Escola de Voluntariat de l'Associació Benestar i Desenvolupament:** <http://abd-ong.org/ca/unete/escuelavoluntariado/>

• **Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya:** <http://www.xvac.cat/>

5.2. On trobar voluntariat?

Contactant amb les entitats o federacions que us detallem a continuació, podreu fer consultes concretes sobre voluntariat i localitzar les entitats que més us convinguin per a col·laborar-hi.

D'altra banda, algunes d'aquestes entitats també tenen el seu propi portal de crides de voluntariat:

• **Borsa de voluntariat de la Federació Catalana de Voluntariat Social a Barcelona (FCVS):** <http://borsa.voluntaris.cat/>

• **Voluntariat ambiental de Catalunya:** <http://voluntariatambiental.cat/>

• **Voluntaris 2000:** www.voluntaris2000.org

• **Servei Català de Voluntariat:** www.xarxanet.org

• **Web de voluntariat de la Generalitat de Catalunya:** <http://www.voluntariat.org/>

• **Hacesfalta:** www.hacesfalta.org Portal d'ofertes de voluntariat a nivell nacional.

• **Torrejussana – Serveis Associatius:** <http://tjussana.cat/ofertesvoluntariat.php>

• **Acord ciutadà Barcelona inclusiva:** <http://barcelonainclusiva.voluntaris.cat/>

• **Voluntariat.org – Cerca de crides per comarques:** <http://www.voluntariat.org/Promoci%C3%B3-del-voluntariat/Vols-fer-voluntariat>

• **Borsa de voluntariat per a menors d'edat (de 16 a 18):** <http://borsa.voluntaris.cat/joves/joves.aspx>

• **Crides de voluntariat local i també internacional:** www.voluntariat.net

• **Crides de voluntariat a Barcelona:** http://crajbcn.cat/tipus_danunci/es-busca-voluntariat/

En aquestes pàgines webs podreu consultar l'actualitat de les diferents ofertes de voluntariat corresponents a diverses entitats. D'altra banda, si sou una entitat que cerca persones voluntàries, també podreu fer arribar aquí les vostres crides de voluntariat.

5.3. Voluntariat internacional

Si el que voleu és realitzar un voluntariat a nivell internacional, també hi ha un munt d'organitzacions que us poden facilitar el contacte amb les diferents entitats que realitzen projectes de voluntariat arreu del món. Aquí us en detallem algunes:

- **Coordinadora d'Organitzadors de Camps de Treball Internacionals de Catalunya**

Telèfon: 93 425 40 64. Més informació: www.cocat.org

- **Servei Civil Internacional - SCI**

Telèfon: 93 441 70 79. Més informació: www.sci-cat.org

- **Associació Nexes**

Telèfon: 93 442 71 67. Més informació: <http://www.nexescat.org/ca>

- **CIAJ – Centre d'Informació i Assessorament per a Joves**

Telèfon: 93 442 29 39. Més informació: <http://ciajbcn.cat/main.asp?opc=2&idi=cat>

5.4. Altres fonts d'informació sobre voluntariat

- **Centre de Recursos per a les Associacions Juvenils de Barcelona (CRAJ)**

Consulteu les crides vigents de voluntariat i sol·liciteu una assessoria sobre voluntariat.

Adreça: Gran de Gràcia, 190-192 Telèfon: 932 655 217

E-mail: info@crajbcn.cat

Més informació: <http://www.crajbcn.cat>

- **CIAJ Centre d'Informació i Assessorament per a Joves**

Telèfon: 934 422 939. Més informació: www.bcn.es/ciaj

Direcció General de Joventut

Telèfon: 934 838 384.

Més informació: www.gencat.cat/joventut/